

Degefe Kebede Gemechu

CHINY: POWSTANIE NOWEGO GLOBALNEGO SUPERMOCARSTWA NA DALEKIM WSCHODZIE – TRUDNE RELACJE Z ZACHODNIMI RYWALAMI*

CHINA: THE RISE OF NEW GLOBAL SUPERPOWER IN THE FAR EAST AND DIFFICULT RELATIONS WITH THE WESTERN RIVALS

Od lat toczą się dyskusje odnośnie Chin jako przyszłego globalnego mocarstwa w XXI wieku. Wizja ta budzi wielki niepokój świata zachodniego, a przede wszystkim Stanów Zjednoczonych – głównego rywala i niekwestionowanego jak dotąd jedyne supermocarstwa. Na tym tle rodzi się wiele istotnych pytań, m.in. czy dążenie do mocarstwowości Chin jest realne? Jakie są wskaźniki (kryterium) mocarstwowości i w jakiej perspektywie czasu Chiny mogą osiągnąć ten cel? Mocarstwowość w obecnym systemie politycznym Chin czy Chiny jako demokratyczne państwo? Celem tego artykułu jest analiza wzrostu znaczenia Chin, począwszy od stopniowej otwartości na świat, osiągnięcia sukcesu gospodarczego oraz wykazania przebiegu rywalizacji głównie z USA, ale również z UE i innymi państwami

* Autor pragnie podziękować Panu Profesorowi Janowi Rowińskiemu za konsultację przy opracowaniu tego tekstu.

gospodarczo rozwiniętymi w wyścigu do tytułu przyszłego mocarstwa globalnego. Bez mocarstwowości gospodarczej ta pozycja jest nieosiągalna. Różne źródła badań w ostatnich latach pod tym względem przemawiają na korzyść Chin, aczkolwiek pozycja Stanów Zjednoczonych jest jak do tej pory niezagrożona. Światowy kryzys gospodarczy może być dodatkowym elementem osłabiającym lub umacniającym którąś ze stron.

Polityka otwartości ChRL na świat

Ogromny rynek chiński zawsze był w centrum zainteresowania państw zachodnich. Ograniczenie handlu z zagranicą do kilku monopolistycznych organizacji kupieckich przez dynastię Qing na początku XIX wieku doprowadziło do pierwszej wojny tzw. opiumowej, która trwała w latach 1839–1842. Przeciwno ograniczeniu handlu protestowali europejscy kupcy, głównie brytyjscy i francuscy, którzy angażowali się w ekspansję Kompanii Wschodnioindyjskich. Domagali się oni otwarcia wielkiego chińskiego rynku zbytu dla swych towarów¹.

Druga wojna handlowa (II wojna opiumowa) miała miejsce w latach 1856–1860. Prowadzona była w dwóch etapach: 1856–1858 i 1859–1860. Kryzys i słabości wewnętrzne na wielkim obszarze Chin spowodowane przez powstanie Tajpingów, w połowie XIX wieku, zostały wykorzystane przez Wielką Brytanię, Francję i USA. Najważniejszym celem było wymuszenie pełnego otwarcia rynku chińskiego².

¹ T.V. Vrijaldenhoven, J. Kirkpatrick, *Reaching beyond the gold: the impact of global events on urban development*, 010 Publishers, Rotterdam 2007, s. 173.

² D. Perkins, *Japan goes to war: a chronology of Japanese military expansion from the Meiji era to the attack on Pearl Harbor*, DIANE Pub. Co., Collingdale 1997, s. 28; Zob. również, K. Hickman, *Second Opium War: Overview*, <http://militaryhistory.about.com/od/battleswars1800s/p/secondopiumwar.htm>

Według Prof. Jana Rowińskiego z ISM UW, do połowy XIX wieku stosunki cesarstwa chińskiego z zewnętrznym światem nie były oparte na poszanowaniu zasady suwerennej równości stron. „Ówczesne stosunki międzynarodowe bazowały na porządku narzuconym jednostronnie przez dominujące imperium chińskie – *pax sinica*. Relacje Chin ze światem zewnętrznym opierały się na hierarchicznych scentralizowanych zależnościach. Cesarz był odpowiedzialny za utrzymanie harmonii i ładu pomiędzy podmiotami w ramach nierównoprawionego systemu suwerennego i trybutarnego (*chaogong tixi*), który obowiązywał do XIX wieku”³.

Współczesna strategia ChRL w stosunkach międzynarodowych w znacznej mierze jest odbiciem przeszłości. Odbudowa potęgi Państwa Środka była wspierana przez system edukacji i propagandy przedstawiającej ChRL jako stronę pokrzywdzoną przez obcych⁴.

Ostatni okres sześćdziesięcioletniej historii ChRL Jan Rowiński określił, jako „pościg za światem” i dzielił na dwa wyraźnie odmienne okresy⁵:

1. „rewolucyjny”, inspirowany koncepcjami Mao Zedonga (1949–1977), oraz

2. określane jako kurs „reform i otwarcia na świat” zapoczątkowany pod koniec 1978 roku przez Deng Xiapinga i trwający do obecnej chwili.

W pierwszym okresie próba budowy potęgi była oparta na rewolucji i centralnie sterowanej gospodarce uwzględniającej wyłącznie potencjał wewnętrzny. Natomiast koncepcja drugiego okresu zakłada modernizację i perspektywę daleko idącej odbudowy potęgi państw

Chiny odchodząc od radykalnego komunistycznego systemu gospodarczego pod koniec 1978 roku rozpoczęły budowę systemu gospodarki rynkowej. Rozpad ZSSR i bloku wschodniego znacznie

³ J. Rowiński, *Chiny nowa potęga globalna? Cień dawnej świetności i lat poniżenia*, w: A.D. Rotfeld, *Dokąd zmierza świat*, Warszawa 2008, s. 349–350.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

przyspieszył trwający proces reform. W tym samym czasie, kiedy Stany Zjednoczone Ameryki pojawiły się, jako jedyne niekwestionowane supermocarstwo, na Dalekim Wschodzie rozpoczął się proces, który może zmienić istniejący dotychczas porządek międzynarodowy. Wielu znanych obserwatorów sceny międzynarodowej, m.in. Zbigniew Brzeziński oraz Charleses Krauthammer rozważają nie-trwałość jednobiegunowego systemu międzynarodowego z dominacją USA. Zdaniem niektórych badaczy stosunków międzynarodowych, m.in. prof. Góralczyka z UW, zaangażowanie się w nadmiernych i kosztownych wojnach w Zatoce Perskiej, na Bałkanach, wojna z terroryzmem po 11 września 2001 roku, interwencje w Iraku i Afganistanie raczej nie umacniały pozycji USA na świecie. Skutki kryzysu gospodarczego również pokazały słabą stronę potęgi gospodarczej USA⁶.

Według niego, bezprecedensowa otwartość Chin na świat stworzyła możliwość korzystania z procesów globalizacji. Realizacja strategicznego celu, jakim jest uzyskanie przez Chiny globalnego statusu mocarstwa, polega na powolnym i ostrożnym procesie zmian zarówno w sprawach wewnętrznych, jak i międzynarodowych.

Ta metoda przyniosła Chinom ogromne sukcesy gospodarcze⁷. Jednak charakter wzajemnych stosunków z poważnymi partnerami gospodarczymi budzi niekiedy wątpliwości i ostry spór. Spór zachodzący pomiędzy ChRL i UE jest jednym z przykładów.

UE domaga się od Chin wolnego i sprawiedliwego handlu oraz zaufania we wzajemnej wymianie handlowej. Od 11 listopada 2001 roku Chiny stały się członkiem WTO. Mimo członkostwa, według UE, Chiny w niektórych przypadkach nie wywiązują się ze zobowiązań wynikających z postanowień WTO⁸.

⁶ B. Góralczyk, *Chiny a nowy ład gospodarczy w świecie*. (Opracowanie nieopublikowane), s. 2–4.

⁷ Ibidem, s. 6.

⁸ *Projekt rezolucji parlamentu europejskiego, w sprawie stosunków handlowych i gospodarczych z Chinami*, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0021+0+DOC+XML+V0//PL#title2>

Tabela 1

Wymiana handlowa pomiędzy UE a Chinami w latach 2002–2007
(w miliardach euro)

Rok	Eksport UE do Chin	Eksport Chin do UE	Bilans
2002	35.2	90.1	55.0
2003	41.5	106.2	64.7
2004	84.5	128.7	80.3
2005	51.9	160.4	108.5
2006	63.8	194.8	131.0
2007	71.1	231.3	159.5

Źródło: EU- China Trade Statistics, http://www.euchinawto.org/index.php?option=com_content&task=view&id=139&Itemid=65 (8.08.2009).

Komisja Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego 3 grudnia 2008 roku przygotowała sprawozdanie dla komisji handlu międzynarodowego w sprawie stosunków handlowych i gospodarczych z Chinami oraz zaleciła uwzględnienie następujących wskazówek⁹:

- rozważenia przez Chiny kwestii bezwarunkowego zaprzestania wspierania reżimów niedemokratycznych, w tym w zakresie dostaw broni. Komisja optuje za aktywnym uczestnictwem Chin w rozwiązywaniu najtrudniejszych problemów globalnych, takich jak zmiany klimatu, ubóstwo, zaopatrzenie w żywność i bezpieczeństwo żywnościowe, pomoc w klęskach żywiołowych, zwalczanie terroryzmu oraz rozprzestrzenianie broni jądrowej. W związku z tym wzywa Chiny, żeby rozważyły możliwość przyznania środków na walkę ze zmianami klimatu, ubóstwem oraz powstrzymanie rozprzestrzeniania broni jądrowej oraz jej technologii;

⁹ W sprawie stosunków handlowych i gospodarczych z Chinami, Sprawozdawca komisji opiniodawczej, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0021+0+DOC+XML+V0//PL#title2> (8.08.2008).

- biorąc pod uwagę zmiany, jakie nastąpiły w Chinach w ciągu ostatnich 30 lat komisja stwierdza, że trwały rozwój jest związany z demokracją, która jest fundamentem społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego też uważa, że „reforma przez handel” jest odpowiednim podejściem do wspomoczenia transformacji w Chinach w kierunku otwartego i demokratycznego społeczeństwa z korzyścią dla wszystkich grup społecznych. Komisja żałuje, że nasileniu stosunków gospodarczych i handlowych między UE a Chinami nie towarzyszyły istotne postępy w dialogu dotyczącym praw człowieka, przy czym uważa, że dla zapewnienia powszechnego i trwałego postępu konieczne są dalsze reformy, zwłaszcza w dziedzinie ochrony środowiska i w dziedzinie społecznej;
- zaleca zwiększenie presji na Chiny w kwestii wywiązania się przez nie ze swoich zobowiązań wobec Światowej Organizacji Handlu, przede wszystkim poprzez rozwiązanie znaczących problemów takich jak: ochrona praw własności intelektualnej, dyskryminacja obcych przedsiębiorców oraz bariery w dostępie do rynku w wielu sektorach;
- kładzie nacisk na przestrzeganie praworządności i gwarancji podstawowych praw człowieka takich jak: wolność zrzeszania się i zgromadzeń, wolność prasy oraz wolność wyznania. Wyraża głębokie zaniepokojenie regularnym stosowaniem tortur i brakiem niezawisłości sądów. Domaga się przestrzegania praw mniejszości, m.in. Tybetańczyków i Ujgurów, przestrzegania praw kobiet i dzieci poprzez zaprzestanie wymuszania aborcji i przymusowej sterylizacji, wzywa Chiny do zniesienia kary za tzw. zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, zaprzestania cenzury i ograniczania dostępu do internetu, wzywa do zastosowania moratorium na wykonywanie kary śmierci, zgodnie z zaleceniem Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Komisja wyraziła ubolewanie nad brakiem postępów w kwestii praw człowieka w Chinach, jednocześnie podkreślając, iż trzeba podjąć jeszcze wiele działań, aby Chiny stały się otwartym, demokratycznym, przestrzegającym praw człowieka społeczeństwem;

- nalega na Chiny, żeby dotrzymały zobowiązań wynikających z ratyfikacji Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych;
- wyraziła ubolewanie z powodu odwołania przez Chiny wizyty w Podkomisji Praw Człowieka Parlamentu Europejskiego w związku z przyznaniem przez Parlament Europejski Hu Jia nagrody im. Sacharowa za 2008 rok;
- wyraża zaniepokojenie z powodu braku postępów w negocjacjach między Chińską Republiką Ludową a wysłannikami Jego Świątobliwości Dalaj Lamy oraz zerwania tych negocjacji. Apeluje o zaprzestanie wszelkich form prześladowań ludności tybetańskiej oraz zagwarantowanie Tybetańczykom takiego poziomu autonomii, który pozwoli im na pełne korzystanie ze swoich politycznych, kulturowych i religijnych praw, zwłaszcza poprzez zaprzestanie osadnictwa chińskiego w Tybecie i zrewidowanie polityki edukacji patriotycznej;
- wystawia pozytywną ocenę stosunków między ChRL i Tajwanem oraz wzywa obie strony do prowadzenia dalszego konstruktywnego dialogu. W tym kontekście komisja poszukuje zapewnienia Tajwanowi aktywnego uczestnictwa w Światowej Organizacji Zdrowia i w „ASEAN plus trzy” oraz wyrażenia zgody na wybory w powszechnym głosowaniu w Hongkongu;
- przyjęła konkluzję wyrażającą zaniepokojenie coraz większym budżetem wojskowym Chin, postulując utrzymanie embarga na dostawy broni;
- postuluje prowadzenie wspólnej zagranicznej polityki energetycznej i skutecznego dialogu na ten temat z Chinami, przede wszystkim trójstronnych negocjacji i współpracy między Unią Europejską, Chinami i Afryką, mających na celu wspieranie rozwoju, pokoju i bezpieczeństwa;
- wyraża przekonanie, że UE i Chiny, jako współzależni partnerzy, wymagają sprawnej koordynacji. W związku z tym mechanizm dialogu handlowego na wysokim szczeblu, jak szczyt

UE z Chinami zapewniają długoterminowe oraz stabilne stosunki handlowe między UE i Chinami.

Rosnąca potęga gospodarcza

Reformę gospodarczą Chin rozpoczęto z bardzo niskiej pozycji wyjściowej. Jednocześnie miało to miejsce w okresie konfrontacji Wschodu i Zachodu. W Chinach obowiązywała bardziej skrajna forma komunizmu niż w większości innych państwach realnego socjalizmu. Ogólne kierunki gospodarki wynikające z doktryny komunistycznej doprowadziły do biedy i beznadziei. Chiny oraz chińska gospodarka w dużym stopniu znajdowały się w izolacji od świata zewnętrznego. Te problemy stanowiły podstawę planu reformy gospodarczej. Według Henryka Kolki program reformatorskich przemian w Chinach uwzględnił¹⁰:

- trafną, długookresową prognozę rozwoju ogólnoswiatowych procesów politycznych i gospodarczych;
- wielkość terytorium Chin;
- wielkość chińskiej ludności, dynamikę jej wzrostu oraz strukturę społeczną;
- aktualny stan gospodarki kraju i jego możliwości;
- dużą i naturalną w tak wielkim kraju bezwładność procesów społecznych i gospodarczych;
- niedobór, a właściwie brak środków inwestycyjnych przy tej skali problemów.

W obecnej chwili, jako bardziej sprzyjające atuty w procesie realizacji chińskich przemian gospodarczych, Henryk Kolka wymienia następujące czynniki¹¹:

¹⁰ H. Kolka, *Długi marsz chińskiej gospodarki – czyli spojrzenie na dzisiejsze Chiny z innej i chyba nieco dalszej perspektywy*, [http://globaleconomy.pl/content/view/38/9/\(5.07.2009\)](http://globaleconomy.pl/content/view/38/9/(5.07.2009)).

¹¹ Ibidem.

- największe na świecie krajowe zasoby taniej siły roboczej (1,3 mld ludności);
- względnie wysoki poziom kwalifikacji kadry inżynierskiej i naukowej;
- obecnie jeden z największych, a w niedalekiej przyszłości największy rynek konsumpcyjny świata;
- tradycyjna wschodnia (chińska) aktywność i zaradność gospodarza;
- rozpedzona gospodarka o stabilnej i wysokiej dynamice wzrostu;
- rosnący poziom zaufania inwestorów światowych do Chin, jej polityków, gospodarki i ludzi biznesu.

Obawy wobec konkurencji chińskiej wśród państw zachodnich, które jeszcze dominują w gospodarce światowej, są uzasadnione. Fenomenalnie szybki wzrost ekspansji towarów chińskich na rynkach rozwiniętych państw jak i państw trzecich stale się rozwija. Wanda Żółcińska pisze, że „chiński sukces welocypedowy podkopał wszędzie produkcję jednoślądów. Chiny są w tej chwili producentem 60% wszystkich rowerów sprzedawanych na świecie (w tym 86% sprzedawanych w USA), wymusiły również na innych producentach tak znaczną obniżkę cen rowerów, że większość światowych fabryk walczy obecnie o przetrwanie”¹². Chiny dominują też w dziedzinie przemysłu tekstylnego, jako największy światowy eksporter odzieży. W tej branży gospodarczej, podobnie jak w innych, dzięki taniej sile roboczej chińska gospodarka ma przewagę, np. przeciętna płaca za godzinę wynosi 40 centów, która w porównaniu z Meksykiem stanowi jedną trzecią stawki. Telewizory oraz buty są także wymienione wśród produktów chińskich dominujących na rynku światowym. Wanda Żółcińska dalej pisze, że mimo tendencji do dominacji niektórych produktów, państwa zachodnie również odnoszą korzyści z wielkiego rynku chińskiego. Jako pozytywne zjawisko wymienia

¹² W. Żółcińska, *Gigantyczny cień chińskiego smoka*, <http://ceo.cxo.pl/news/druk/52863/Gigantyczny.cien.chińskiego.smoka.html> (29.07. 2009)

wzrost ilości sprzedanych nowych samochodów do ponad miliona w 2002 roku¹³.

Do 1979 roku chińska gospodarka była w zasadzie autarkiczne izolowana dla światowego rynku. Natomiast późniejsze wdrożenie i kontynuowanie polityki otwartości w szybkim tempie doprowadziło Chiny do znaczącej aktywności w gospodarce światowej. Reforma nie objęła systemu politycznego, te zmiany następują bardzo wolno; natomiast dalsze wysiłki reformy koncentrowały się bardziej na gospodarce. Wprowadzone zmiany przyczyniły się do modernizacji chińskiej gospodarki oraz do wzrostu znaczenia Chin na arenie międzynarodowej. Integracja w gospodarce światowej i wejście w multilateralny system handlowy przyniosły Chinom wielkie korzyści. Tylko w 2005 roku dodatnie saldo obrotów towarowych w handlu zagranicznym sięgnęło 116 miliardów dolarów¹⁴. Udział Chin w międzynarodowym obrocie handlowym między rokiem 1975 a 1979 wynosił 10 procent. Był to jeden z najniższych wskaźników wśród 120 badanych państw. Natomiast wielki skok nastąpił między 1990 a 1994 rokiem, osiągając 36 procent wzrostu. Ten wskaźnik uplasował Chiny na trzecim miejscu¹⁵.

Analiza tendencji wzrostu gospodarczego Chin i dalsze perspektywy rozwoju zostały porównawczo zestawione z gospodarkami państw rozwijających się i państwami rozwiniętymi. Według *Smart Money*, miesięcznika z Wall Street, oprócz Chin istnieją inne państwa, które wykazują dynamiczny wzrost gospodarki, między innymi Brazylia, Indie oraz Rosja. W 2005 roku łączny wzrost gospodarek tychże państw wynosił 27,3 biliona dolarów i stanowił 15% PKB państw G7. Dalszy wzrost w 2040 roku przewidywany jest na 52,3 bilionów dolarów, zrównując poziom PKB krajów grupy G7. Natomiast wzrost PKB Chin będzie równy z PKB USA w 2040 roku,

¹³ Ibidem.

¹⁴ D. Dasgupta, *China engaged integration with the global economy*, World bank, Washington DC 1997, s. 1.

¹⁵ Ibidem, s. 2.

przewyższając go dalej aż o 40,6% w 2050 roku, co oznacza przemieszczenie się globalnej siły gospodarczej z USA na Chiny¹⁶.

Średni roczny wzrost gospodarki chińskiej w latach 1978-1998 wyniósł 9,8%. Taki nieprzerwany wzrost gospodarczy jest uważany za rekordowy we współczesnej historii światowej gospodarki. W 1978 roku PKB na jednego mieszkańca wynosił 379 Yuana (RMB). W 1998 roku zanotowano 16-krotny wzrost wskaźnika PKB na jednego mieszkańca – 6,404 yuana (860 dolarów). W 1978 roku ogólny PKB to 44 biliony dolarów, czyli porównując 70% PKB Korei Południowej. W 1997 roku Chiny były już na 7 miejscu w rankingu, co do wielkości gospodarki wśród państw gospodarczo rozwiniętych. W 1978 roku ogólny chiński eksport liczył 9,9 miliardów dolarów, tj, 6% w porównaniu z USA. W 1997 roku eksport chiński wzrósł do 183 miliardów dolarów, tj, 27% w porównaniu z eksportem USA. Taki skok dał Chińczykom 10 miejsce w handlu międzynarodowym¹⁷.

Tabela 2

Wzrost PKB w ChRL w latach 1999–1998

Rok	Wzrost PKB
1999	7.6
2000	8.4
2001	8.3
2002	9.1
2003	10.0
2004	10.1
2005	10.4
2006	11.6
2007	13.0
2008	9.0

Źródło; opracowanie własne na podstawie danych z The World Development Indicators (WDI) 2009, http://data.un.org/Data.aspx?q=Growth&d=WDI&f=Indicator_Code%3aNY.GDP.MKTP.KD.ZG

¹⁶ *Wyzwania dla wzrostu gospodarczego Chin*, Zeszyty BRE Bank – CASE, 2007, Nr 93, s. 9.

¹⁷ G.W.J. Wong, *China: Two Decades of Reform and Change*, Singapore University Press, 1999, s. 3–4.

Przez długi okres czasu gospodarka Państwa Środka rozwijała się w rekordowym tempie. Jednak dynamika wzrostu gospodarczego Chin w 2008 roku była niższa w porównaniu z latami poprzednimi. Bezpośrednim powodem jest kryzys w gospodarce światowej. Mimo kryzysu, utrzymanie wzrostu gospodarczego w drugiej połowie 2008 roku – powyżej 9%, nie było konieczności zasadniczej zmiany polityki monetarnej kraju¹⁸. Wzrost PKB od grudnia 1978 roku do grudnia 2008 roku sięgał przeciętnie 9,5%¹⁹.

Tabela 3

Prognoza wzrostu gospodarczego Chin w porównaniu z innymi państwami

	2005	2025	2040	2050
G-7	27,3	39,3	52,3	64,0
BRIC	4,2	20,4	52,3	90,0
USA	12,5	19,6	29,2	37,7
Chiny	1,9	11,7	29,4	48,6
Indie	0,7	3,6	12,9	27,2

G-7: najbogatsze państwa świata – USA, Japonia, Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy i Kanada

BRIC: Brazylia, Rosja, Indie i Chiny

Źródło: Wyzwania dla wzrostu gospodarczego Chin, Zeszyty BRE Bank – CASE, 2007, Nr. 93, s. 30.

Według informacji nt. stanu gospodarki ChRL wydanej przez Wydział Ekonomiczny Ambasady RP w Pekinie „[...] założeniem władz jest utrzymanie stabilności gospodarczej Chin poprzez elastyczne podejście do bieżącej sytuacji ekonomicznej i właściwe działania skierowane na utrzymanie wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego”²⁰.

¹⁸ Informacja nt. stanu gospodarki ChRL po I półroczu 2008 r. http://beijing.trade.gov.pl/pl/Przewodnikporynku/article/detail,1271,Informacja_nt_stanu_gospodarki_ChRL_po_I_polroczu_2008_r.html (30.03.2010)

¹⁹ B. Góralczyk, op. cit., s. 6.

²⁰ Informacja nt. stanu gospodarki ChRL po I półroczu 2008 r. http://beijing.trade.gov.pl/pl/Przewodnikporynku/article/detail,1271,Informacja_nt_stanu_gospodarki_ChRL_p_I_polroczu_2008_r.html (30.03.2010).

Tworzenie różnych stref rozwoju gospodarczego w Chinach wiąże się z realizacją reform gospodarczych. Potwierdza to potrzebę zmian i daleko idącą otwartość na współpracę międzynarodową. Niewątpliwie ten proces reform stał się główną siłą napędową transformacji gospodarczej tego państwa. Dotychczas powstało 147 stref rozwoju ekonomicznego, 54 z nich przyciągnęło ponad 25 procent inwestycji zagranicznych, natomiast w samej strefie ekonomicznej Shenzhen ma swe fabryki ponad 20% firm znajdujących się na liście 500 największych firm na świecie²¹.

Strefy rozwoju ekonomicznego przygotowane na inwestycje zagranicznego kapitału w okresie rozpoczęcia reformy gospodarczej były w Chinach na bardzo niskim poziomie. W 1979 roku przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego było około 20. Pod koniec 1990 roku liczba ta wzrosła do 200 tysięcy, z czego ponad 3 tysiące przedsiębiorstw należało wyłącznie do kapitału zagranicznego. Wzrost inwestycji zagranicznych w Chinach, między rokiem 1979 a 1997, wyniósł 348 mld dol. USA, w tym 220 mld to inwestycje bezpośrednie²². Według rzecznika Ministerstwa Handlu Zagranicznego, Yao Jian, w 2008 roku wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych sięgał 23,58% w skali roku (92.4 miliardów dolarów)²³. Większość inwestycji zlokalizowana została w specjalnych strefach ekonomicznych: Shenzhen, Shantou, Zhuhai, Xiamen i Hainan. Chińskie inwestycje za granicą również rosną. Do 1997 roku ponad 5350 przedsiębiorstw zlokalizowanych w 140 krajach świata należało do kapitału chińskiego²⁴.

²¹ *Nowe wyzwania przed chińskimi strefami rozwoju gospodarczego*, <http://www.chiny.verico.pl/text/text-pl-211.php> (30.03.2010); zob. również www.china-view.cn 14.03.2007.

²² *Chiny. Gospodarka*, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4573913> (8.08.2009)

²³ *China's FDI up 23.6% in 2008*, http://news.xinhuanet.com/english/2009-01/15/content_10662757.htm (20.03.2010)

²⁴ Wydawnictwo Naukowe PWN SA, op. cit., <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4573913> (8.08.2009)

Dotychczasowe mocarstwo gospodarcze świata, jakimi są USA, stopniowo ustępuje miejsca na rzecz dynamicznie rosnącej gospodarki chińskiej, na którą od 1985 roku wyraźnie wskazuje bilans wymiany handlowej²⁵. Bogdan Góralczyk pisze, że „Chiny wyrosły na państwo posiadające największe rezerwy finansowe na globie”, które wynosiły pod koniec 2008 roku 146 bilionów dolarów a na koniec września 2009 roku 2275 bilionów dolarów²⁶. Gigantyczny deficyt amerykański w obrotach gospodarczych z ChRL jest niepokojący. Jan Rowiński uważa, że ogromne rezerwy dewizowe lokowane przez Chińczyków w obligacjach rządu USA mogą stać się instrumentem politycznego nacisku w określonych sytuacjach, jednocześnie podkreśla takie posunięcie jako bardzo ryzykowne²⁷.

Tabela 4

Obroty gospodarcze USA z ChRL w latach 1985–2008*
(w miliardach USD)

Rok	Import	Eksport	Bilans
1	2	3	4
1985	3,855.7	3,861.7	-6.0
1990	4,806.4	15,237.4	-10,431.0
1991	6,278.2	18,969.2	-12,691.0
1992	7,418.5	25,727.5	-18,309.0
1993	8,762.9	31,539.9	-22,777.0
1994	9,281.7	38,786.8	-29,505.1
1995	11,753.7	45,543.2	-33,789.5
1996	11,992.6	51,512.8	-39,520.2
1997	12,862.2	62,557.	-49,695.5
1998	14,241.2	71,168.6	-56,927.4

²⁵ U.S Census Bureau, *Foreign Trade Statistics: Trade in Goods* (Imports, Exports and Trade Balance, <http://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2009>(8.08.2009)

²⁶ Szczegóły wzrostu rezerwy finansowe ChRL, zob. B. Góralczyk, *Chiny a nowy ład gospodarczy w świecie*. (Opracowanie nieopublikowane), s. 9.

²⁷ Szerzej na ten temat, zob. J. Rowiński, op. cit., s. 360 - 361.

1	2	3	4
1999	13,111.1	81,788.2	-68,677.1
2000	16,185.2	100,018.	-83,833.0
2001	19,182.3	102,278.4	-83,096.1
2002	22,127.7	125,192.6	-103,064.9
2003	28,367.9	152,436.1	-124,068.2
2004	34,427.8	196,682.0	-162,254.3
2005	41,192.0	243,470.1	-202,278.1
2006	53,673.0	287,774.4	-234,101.3
2007	62,936.9	321,442.9	-258,506
2008	69,732.8	337,772.6	-268,039.8

* Nie zawiera danych między rokiem 1986–1989.

Źródło: Z U.S Census Bureau, Foreign Trade Statistics: Trade in Goods (Imports, Exports and Trade Balance, <http://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2009>(8.08.2009)

Obroty gospodarcze między Chinami a UE dynamicznie rosną. UE od 2006 roku stała się największym partnerem handlowym Chin. Natomiast Chiny od 2007 roku są drugim największym partnerem handlowym UE. Udział Chin w gospodarce światowej szacuje się na około 6%. W 2007 roku wskaźnik eksportu chińskiego wzrósł do wartości ponad 231 mld euro, a deficyt handlowy wynosił prawie 160 mld euro. Rosnąca tendencja deficytu UE z Chinami nadal się utrzymuje. Nierównowaga obrotu handlowego budzi niepokój co do przyszłości wzajemnych stosunków gospodarczych.

Tworzenie się solidarności USA i UE

Dynamicznie rosnąca gospodarka Chin wyraźnie zagraża pozycji dotychczasowych globalnych potęg gospodarczych, zarówno USA jak i EU. To zjawisko można obserwować m.in. na rynkach Afryki i Ameryki Łacińskiej, gdzie dotychczas wyłącznie dominowały mocarstwa zachodniej Europy oraz USA. Mimo różnic interesów mię-

dzy UE a USA problemy te zbliżają stanowiska i sprzyjają budowaniu strategii ścisłego współdziałania między nimi. Wydaje się, że współpraca po obu stronach Atlantyku jest próbą reakcji na zmiany rzeczywistości międzynarodowej pod względem obrotu gospodarczego na korzyść Chin, celem umacniania swojej pozycji międzynarodowej i obrony przed dominacją. Obecnie toczą się dyskusje na temat formy i kształtu współdziałania w tej kwestii i próby zrównoważenia wymiany handlowej. Potwierdza to wystąpienie ministra Radosława Sikorskiego na konferencji „Unia Europejska – Stany Zjednoczone – Chiny. Jak zbudować transatlantyckie porozumienie w relacjach z rosnącą potęgą azjatycką?” w Warszawie z 11 stycznia 2008 roku. Na konferencji tej Radosław Sikorski stwierdził, że „[...]trzy potęgi współkształtują oblicze dzisiejszego świata. Stany Zjednoczone, Unia Europejska i Chiny, nie są partnerami względem siebie równorzędnymi. W wielu dziedzinach ich interesy zbiegają się, ale również w wielu innych różnią się lub nawet kolidują ze sobą. Chiny, które przed 30 laty po okresie wstrząsów i polityczno-ekonomicznych meandrów rozpoczęły marsz w kierunku modernizacji i otwarcia na świat w zdumiewająco krótkim czasie dokonały prawdziwego „wielkiego skoku”, zajmując pozycję jednego z globalnych liderów. Rosnące znaczenie Chin stało się wyzwaniem nie tylko dla polityki amerykańskiej, lecz także dla Unii Europejskiej”²⁸. Wspólne stanowisko w różnych dziedzinach po obu stronach Atlantyku jest coraz bliższe. Radosław Sikorski, jako najważniejsze dziedziny współpracy USA i UE, wymienił: „Na odnotowanie zasługuje fakt, że Stany Zjednoczone i Unia Europejska coraz częściej stają wobec podobnych problemów w relacjach z Chinami. Dotyczy to zwłaszcza tak ważnych kwestii jak nierównowaga handlowa, dostęp do rynku oraz ochrona praw własności intelektualnej. We wspólnym interesie obu stron

²⁸ Wystąpienie pana ministra Radosława Sikorskiego na konferencji „Unia Europejska – Stany Zjednoczone – Chiny. Jak zbudować transatlantyckie zrozumienie w relacjach z rosnącą potęgą azjatycką”. Warszawa, 11 stycznia 2008 r. <http://www.ms.gov.pl/files/WYSTAPIENIA/chinyPL.doc>.

transatlantyckiej wspólnoty jest skłonienie Chin do jak najpełniejszego wypełniania przez nie zobowiązań związanych z członkostwem w Światowej Organizacji Handlu²⁹.

Negocjacje z Chinami w sprawie ustalenia trybu wymiany handlowej prowadzone są przez UE i USA oddzielnie, zgodnie ich własnymi interesami. Nie występują formalne, wspólne negocjacje z Chinami. Jednak według Smith Michael i Xie Huaixian istnieją nieformalne konsultacje, tj. wymiana doświadczeń i wzajemne wsparcie podczas negocjacji UE lub USA z Chinami celem wywarcia nacisku³⁰. Dobrym tego przykładem jest stanowisko Brukseli w sprawie zawieszenia zakazu sprzedaży broni do Chin. „[...] Dla UE zniesienie embarga oznaczałoby zacieśnienie współpracy gospodarczej z szybko rosnącym rynkiem chińskim. Z drugiej strony takie posunięcie nie jest entuzjastycznie witane w USA³¹.

Mechanizm rozwiązywania sporów handlowych zgodnie z zasadami WTO nie jest w pełni wykorzystywany. Często nabiera charakteru politycznego we wzajemnych stosunkach między partnerami albo tworzy nowe powiązania o charakterze regionalnym³².

Chińska gospodarka wciąż rośnie, wyprzedzając rywali. Według Banku Światowego w 2020 roku Chiny będą największym gospodarczo rozwiniętym państwem globu. Natomiast chińscy naukowcy prognozują, że w 2100 roku Chiny będą trzecią największą gospodarką świata po USA i Japonii³³.

²⁹ Ibidem.

³⁰ S. Michael; X. Huaixian, *The EU, China and the United States: Complex Interdependence and Bi-Multilateralism in Commercial Relations* (Paper Presented at the 50th International Studies Association Annual Convention), New York, February 2009, s.15; http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/3/1/1/2/7/pages311279/p311279-15.php (8.08.2009)

³¹ *The Pacific Review*, March 2008, Vol. 21, No. 1, s. 87; zobacz również, *Chiny-UE/ Embargo na broń zostaje*, http://www.psz.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=718 (8.08.2009)

³² Ibidem.

³³ G. Murray, *China: The Next Superpower: dilemmas in Change and Continuity*, St. Martins Press, New York 1998, s. 1.

Postęp naukowo-techniczny

Postęp naukowo-techniczny ma wielkie wszechstronne znaczenie w utrzymaniu przewagi nad rywalami. Perspektywa dominacji w tej dziedzinie oznaczałaby nie tylko dominację ekonomiczną, ale również przewagę wojskową, nie mówiąc już o innych dziedzinach stosunków międzynarodowych.

James Wilson i James Keeley w swojej książce pt. „China The Next Superpower” wskazują możliwości, co do osiągnięcia przez Chiny najwyższego poziomu naukowo-technicznego porównywalnego z wysoko rozwiniętymi państwami³⁴. Od 1999 roku nakłady na badania naukowo-techniczne wzrosły o 20%. W 2005 roku przeznaczono na ten cel 1,3 PKB. W 2006 roku Chiny inwestując 4,7 miliardów funtów wyprzedziły Japonię i stały się drugim państwem po USA pod względem inwestycji w tej dziedzinie. Dalszy plan wzrostu nakładów inwestycyjnych w tym kierunku jest zaplanowany na 2 procent PKB w 2010 i 2,5% w 2020 roku. Nad długoterminowym planem rozwoju w dziedzinie naukowo-technicznej pracowało 2000 naukowców w ciągu trzech lat. Wśród najważniejszych aspektów tego przyspieszenia zwrócono uwagę na koordynację badań naukowych, cywilnych i militarnych³⁵.

Chiński plan rozwoju wysoko zaawansowanych technologii nazywany również planem „863” został zainicjowany w 1986 roku. Plan ten stopniowo kształtował strategię badań nad wysoko zaawansowanymi technologiami. Skoncentrował się na rozwoju „15 tematów naukowych z 7 dziedzin nauki i techniki, a mianowicie techniki biologicznej, badań kosmosu, informatycznej, laserowej, energetycznej, automatyzacji, i nowych materiałów w zależności od światowej tendencji rozwoju techniki oraz potrzeb i zdolności Chin”³⁶. W ra-

³⁴ J. Wisdon, J. Keeley, *China: the next science superpower?*, Demos, London 2007, s. 6-8.

³⁵ Ibidem.

³⁶ *Chiński państwowy plan rozwoju nauki i techniki . Plan podstawowych badań*, <http://polish.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80602.htm> (8. 08.2009)

mach tego planu wykształcono grupę naukowców i osiągnięto znaczące sukcesy na światowym poziomie, które wzmocniły potęgę naukowo-techniczną Chin, np. superkomputer chińskiej firmy Lenovo marki Shenteng 6800 znalazł się na 5 miejscu pod względem zdolności operacyjnych wśród komputerów 500 najsilniejszych firm świata oraz realizacji planu rozwoju załogowych lotów kosmicznych³⁷.

Budowa nowoczesnej siły militarnej

Rozwój siły militarnej Republiki Chińskiej jest w centrum światowej uwagi już od kilku dekad. Wielki skok rozwoju gospodarczego przyczynił się do modernizacji i poprawy sytuacji chińskich sił zbrojnych. Od 1990 roku nieprzerwanie rośnie nakład na te cele. Budżet za 2006 wyniósł 35 miliardów dolarów. Jest to wzrost o 14,7 procent w stosunku do poprzedniego roku. Według USA oficjalna wersja opublikowanego raportu zawiera znacznie zaniżone rzeczywiste wydatki na chińskie siły zbrojne. USA uważają, że wydatki na cele wojskowe w 2006 wyniosły od 75 do 105 miliardów dolarów, tj. dwa lub trzykrotne więcej niż podano w oficjalnej wersji³⁸.

Według Pentagonu postawa Chin w kwestii modernizacji i w coraz to wzrastających inwestycjach w armii ma wielkie, daleko idące znaczenie strategiczne wykraczające poza region Azji i Pacyfiku. Przede wszystkim brak przejrzystości i ograniczona wiedza, co do celów i motywów rozbudowy oraz unowocześniania armii, niepokoi polityków w Waszyngtonie³⁹.

Aleksander Kobyłka, odnosząc się do 18 procentowego wzrostu wydatków budżetowych na chińską obronność w 2008 roku pisze, że

³⁷ Ibidem.

³⁸ Annual Report to Congress Military Power of the People's Republic of China 2006, s. 19–20.

³⁹ Annual Report to Congress, Office of the Secretary of Defense, Military Power of the People's Republic of China 2007, s. I.

„chińskie zbrojenia budzą zastrzeżenia również w Stanach Zjednoczonych. Równoległe z ujawnieniem tegorocznych środków przeznaczonych na chińską armię Pentagon opublikował raport na temat rosnących wydatków Chin oraz wyraził obawy związane z coraz większymi postępami Państwa Środka w przestrzeni kosmicznej oraz cyberprzestrzeni”⁴⁰. Należy pamiętać, że budżet wojskowy w latach 2007–2008 wzrastał po 18%. Nawet w okresie trwającego kryzysu na świecie Chiny zwiększają budżet obronny o 15%. Oficjalne wydatki na 2009 wynosiły 70 miliardów dolarów, które realnie szacowane są na kilkadziesiąt miliardów dolarów więcej⁴¹.

Raport Pentagonu zawiera również obawy, że Chiny posiadają broń, która ma możliwość zneutralizowania satelity przeciwnika. Poza tym budzi to również zaniepokojenie, co do możliwości licznych włamań do sieci komputerowych na całym świecie, m.in. do amerykańskiej administracji, która była prawdopodobnie celem ataków prowadzonych przez chińskich hakerów⁴².

Podsumowanie

Chiny niegdyś zmuszone do podporządkowania się interesom mocarstw zachodnich zbliżają się teraz do ery odgrywania odwrotnej roli. Dynamika rozwoju Chin w ostatnich kilku dekadach postrzegana jest jako realne zagrożenie dla dominującego Zachodu. Nieprzerwany, dynamiczny rozwój gospodarczy, naukowo-techniczny i wojskowy jest poważnym sygnałem realizacji strategicznego celu kierownictwa ChRL – przekształcenia Chin w krótkiej perspektywie

⁴⁰ A. Kobyłka, <http://www.psz.pl/tekst-9357/Chiny-Pekin-zwieksza-wojskowe-wydatki-Pentagon-krytykuje> (11.07.2009)

⁴¹ *Chiny kupują lojalność wojska*, http://wyborcza.pl/dziennikarze/1,84008,6344778,Chiny_kupuja_lojalnosc_wojska.html

⁴² Annual Report to Congress, Office of the Secretary of Defense, Military Power of the People's Republic of China 2008, s. 3–4.

czasowej w globalne mocarstwo. Zmienia to zasadniczo dotychczasowy układ sił ze wszystkimi stąd konsekwencjami, na które Zachód nie wydaje się być przygotowany.

BIBLIOGRAFIA

- Annual Report to Congress Military Power of the People's Republic of China 2006.
- Annual Report to Congress, Office of the Secretary of Defense, Military Power of the People's Republic of China 2007.
- Annual Report to Congress, Office of the Secretary of Defense, Military Power of the People's Republic of China 2008.
- Canton W., *A History of the British and Foreign Bible Society*, Vol. Biblio-Bazaar, LLC, Charleston 2008.
- Chey O.S., *China Condensed : 5000 years of history & culture*, Times Editions-Marshall Cavendish, Singapore 2005.
- China's FDI up 23.6% in 2008 , http://news.xinhuanet.com/english/2009-01/15/content_10662757.htm
- Chiny. Gospodarka*, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4573913> (8.08.2009)
- Chiny kupują lojalność wojska*, http://wyborcza.pl/dziennikarze/1,84008,6344778,Chiny_kupuja_lojalnosc_wojska.html
- Chiński państwowy plan rozwoju nauki i techniki, Plan podstawowych badań <http://polish.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80602.htm>
- Dasgupta D., *China engaged integration with the global economy*, World Bank, Washington DC 1997.
- EU- China Trade Statistics*, http://www.euchinawto.org/index.php?option=com_content&task=view&id=139&Itemid=65
- Góralczyk B., *Chiny a nowy ład gospodarczy w świecie*. (Opracowanie nieopublikowane).
- G.W.J. Wong, *China: Two Decades of Reform and Change*, Singapore University Press, 1999.
- Informacja nt. stanu gospodarki ChRL po I półroczu 2008 r. http://beijing.trade.gov.pl/pl/Przewodnikporynku/article/detail,1271,Informacja_nt_stanu_gospodarki_ChRL_po_I_polroczu_2008_r.html (30.03.2010)

- Kennedy H., *Second Opium War: Overview*, <http://militaryhistory.about.com/od/battleswars1800s/p/secondopiumwar.htm>.
- Kobyłka A., <http://www.psz.pl/tekst-9357/Chiny-Pekin-zwieksza-wojskowe-wydatki-Pentagon-krytykuje>.
- Kolka H., *Długi marsz chińskiej gospodarki – czyli spojrzenie na dzisiejsze Chiny z innej i chyba nieco dalszej perspektywy*, [http://globeconomy.pl/content/view/38/9/\(5.07.2009\)](http://globeconomy.pl/content/view/38/9/(5.07.2009)).
- Michael S., Huaixian X., *The EU, China and the United States: Complex Interdependence and Bi-Multilateralism in Commercial Relations* (Paper Presented at the 50th International Studies Association Annual Convention), New York, February 2009, http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/3/1/1/2/7/pages311279/p311279-15.php.
- Murray M., *China: The Next Superpower: dilemmas in Change and Continuity*, St. Martins Press, New York 1998.
- Perkins D., *Japan goes to war : a chronology of Japanese military expansion from the Meiji era to the attack on Pearl Harbor*, DIANE Pub. Co., Collingdale 1997, s. 28.
- Projekt rezolucji parlamentu europejskiego, w sprawie stosunków handlowych i gospodarczych z Chinami*, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0021+0+DOC+XML+V0//PL#title2>.
- Rowiński J., *Chiny nowa potęga globalna? Cień dawnej świetności i lat ponizienia*, w: A. D. Rotfeld, *Dokąd zmierza świat*, Warszawa 2008.
- Sondhaus L., *Navies in modern world history*, Reaktion Books, London 2004.
- The Pacific Review, March 2008, Vol. 21 No. 1, s. 87; zobacz również, *Chiny-UE/ Embargo na broń zostaje*, http://www.psz.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=718.
- U.S Censes Bureau, *Foreign Trade Statistics: Trade in Goods* (Imports, Exports and Trade Balance <http://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2009>).
- Vrijaldenhoven T.V., Kirkpatrick J., *Reaching beyond the gold: the impact of global events on urban development*, 010 Publishers, Rotterdam 2007.
- Wisdon J., Keeley J., *China: the next science superpower?*, Demos, London 2007.
- Wojna opiumowa*, http://pl.wikipedia.org/wiki/II_wojna_opiumowa (28.07.2009)
- Wright D.C., *The history of China*, Westport, Conn., London, Greenwood Press 2001.

- W sprawie stosunków handlowych i gospodarczych z Chinami, Sprawozdawca komisji opiniodawczej, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0021+0+DOC+XML+V0/PL#title2>.
- Wystąpienie pana ministra Radosława Sikorskiego na konferencji „Unia Europejska – Stany Zjednoczone – Chiny. Jak zbudować transatlantyczne zrozumienie w relacjach z rosnącą potęgą azjatycką”. Warszawa, 11 stycznia 2008. <http://www.msz.gov.pl/files/WYSTAPIENIA/chinyPL.doc>.
- Wyzwania dla wzrostu gospodarczego Chin*, Zeszyty BRE Bank – CASE, 2007, Nr. 93.
- Yui-Tsang Tsang S., *Government and politics: a documentary history of Hongkong*, Hongkong Univ. Press, Hongkong 1995.
- Żółcińska W., *Gigantyczny cień chińskiego smoka*, <http://ceo.cxo.pl/news/druk/52863/Gigantyczny.cien.chińskiego.smoka.html> (29.07.2009).

CHINA: THE RISE OF NEW GLOBAL SUPERPOWER IN THE FAR EAST AND DIFFICULT RELATIONS WITH THE WESTERN RIVALS

SUMMARY

This paper sets out to analyze, the past and present relations of the Republic China with the Western world. It focuses on the explosive growth of the Chinese economy and its impact on world economic powers especially EU and USA. The emergence of china as the global superpower is the serious challenge to the future position of USA and EU.

In the past the huge market of the People's Republic of China was at the forefront focus of the Western world. The history of the Western world relations with China can be traced back to the first opium War, fought between Britain and China from 1839 to 1842. Britain tried to force China to allow free trade of mainly opium. The war ended with the signing of the Nankin Treaty, which granted an

indemnity to Britain opening of five ports to British trade. The Second Opium War (1856-1860), began as the result of the violation the Nankin Treaty by Chinese authority. The French and British allies began military operation and forced Chinese to sign the peace treaty in 1858, which allowed among others, the opening of several new ports to Western trade and freedom of movement for Christian missionaries, but Chinese refused to ratify the treaty and the allies began hostilities and Chinese were forced to ratify the peace treaty of 1958.

China was a closed economy for a long time. The open door policy reform contributed to the acceleration of its modernization and integration to the world economy. The process of economic reform in China began in 1979. This reform didn't include the political reform. The commercial relations of China, EU and USA have developed rapidly. China's unstoppable economic domination and the impact of continuous trade deficit of EU and USA has raised a great concern. This might lead to seek some form of coordination and common solution on both sides of the Atlantic concerning the imbalance of trade with china.

The extraordinary economic success of China is also a central factor in its emergence as a regional and global power. The military modernization includes capabilities intended to disrupt satellite operations. China continues to maintain its high rate of investment in its science and technology industries, reforms of the armed forces which have got regional and global implications. This indicates that, China may play the role of the superpower in the near future.